
STUDIA Z DZIEJÓW ROSJI I EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

Henryk Walczak, *Polska a sprawa rumuńsko-sowieckiego paktu o nieagresji w latach 1931-1932 (cz. 2)*

Andrzej Nowak, *Emigracja „drugiego pokolenia”: refleksje i pytania na marginesie biografii Piotra Wandycza i Leopolda Łabędzia*

Anna Perkowska, *Przedradziecka tożsamość narodowa w Azji Centralnej w kontekście polityki narodowej ZSRR. Przegląd badań*

Nataliia Slobodian, *Factor of «power» in the European vector of Russia's foreign policy strategy and the globalization of energy policy*

POLSKA AKADEMIA NAUK ■ INSTYTUT HISTORII

Polska Akademia Nauk ■ Instytut Historii

Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo–Wschodniej

Tom L
zeszyt 1

Publikacja dofinansowana przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Redakcja:

Andrzej Nowak (redaktor naczelny), Daniel Boćkowski (redaktor prowadzący),
Aleksandra Leinwand (sekretarz redakcji), Andrzej Koryn, Wojciech Materski

Komitet Redakcyjny:

Andrzej Essen, Jarosław Hrycak, Marek Kazimierz Kamiński, Natalia Liebediewa,
Piotr Łossowski, Kimitaka Matsuzato, Richard Pipes, Timothy Snyder, Dariusz Staliunas,
Roman Szporluk, Jacek Tebinka, Romuald Wojna, Elżbieta Znamierowska-Rakk

Recenzenci:

Iskra Baewa, Wiesław Balcerak, Krzysztof Buchowski, Henryk Bułhak, Jan Jacek Bruski,
Wiesław Caban, Jan Chodakiewicz, Piotr Chomik, Stanisław Ciesielski, Andrzej Czarniakiewicz,
Anna Dąbrowska, Tadeusz Epsztein, Stanisław Gregorowicz, Eric Jekabsons, Marek Kornat,
Piotr Kołakowski, Mariusz Korzeniewski, Ewa Kowalska-Dąbrowska, Maciej Koźmiński,
Hubert Kuberski, Anna Landau-Czajka, Oleg Łatyszonek, Bronius Makauskas,
Włodzimierz Marciniak, Włodzimierz Mędrzecki, Hanna Marczevska-Zagdańska,
Rimantas Miknys, Eugeniusz Mironowicz, Lilla Moroz-Grzelak, Bogdan Musiał,
Mieczysław Nurek, Ewa Orlof, Wiesława Piątkowska-Stepaniak, Andrzej Pukszt, Wojciech Rojek,
Dusan Seges, Andrzej Szwarz, Irena Stawowy-Kawka, Aleksander Srebrakowski, Witold Szulc,
Oksana Voytyuk, Tomasz Wesołowski, Małgorzata Willaume, Tadeusz Wolsza, Mariusz Wołos,
Grzegorz Zackiewicz, Leszek Olgierd Zasztowt

Adres Redakcji:

Rynek Starego Miasta 29/31,
00-272 Warszawa
e-mail: sdr@ihpan.edu.pl
<http://www.sdr-ihpan.edu.pl>

Makieta wnętrza i projekt okładki:

Dariusz Górski

© Copyright by

Wydawnictwo Naukowe Semper®, Warszawa 2015

IH PAN, Warszawa 2015

© All rights reserved

p-ISSN 1230-5057 (wersja pierwotna)

e-ISSN 2353-6403

Redakcja i Studio Graficzne:
ul. Mariensztat 8, 00-302 Warszawa,
tel./fax: (+48 22) 538 92 03
redakcja@semper.pl
<http://www.semper.pl>

Księgarnia Firmowa:
ul. Bednarska 20A, 00-321 Warszawa,
tel./fax: (+48 22) 828 49 73
handlowy@semper.pl
<http://sklep.semper.pl>

Spis treści

Andrzej Nowak, Od redaktora.	5
Piotr Łossowski, Początki „Studiów z Dziejów ZSRR (Rosji) i Europy Środkowej” w moich wspomnieniach.	7
Elżbieta Znamierowska-Rakk, Dwie dekady współtworzenia „Studiów z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”.	19

Artykuły

Tomasz Jacek Lis, Osadnictwo Rusinów w Bośni i Hercegowinie na przełomie XIX i XX wieku.	25
Henryk Walczak, Polska a sprawa rumuńsko-sowieckiego paktu o nieagresji w latach 1931-1932 (2).	43
Ernest Komoński, Jak przetrwać? Problemy bytowe zagrożonych zagładą Polaków w miastach Wołynia oraz Galicji Wschodniej w końcowych latach okupacji hitlerowskiej.	87
Andrzej Nowak, Emigracja „drugiego pokolenia”: refleksje i pytania na marginesie biografii Piotra Wandycza i Leopolda Łabędzia.	103
Anna Perkowska, Przedradziecka tożsamość narodowa w Azji Centralnej w kontekście polityki narodowościowej ZSRR. Przegląd badań.	119
Nataliia Slobodian, Factor of ‘power’ in the European vector of Russia’s foreign policy strategy and the globalization of energy policy.	169
Bartłomiej Gajos, Rosyjscy historycy o początkach II wojny światowej – przypadek Aleksandra Diukowa.	187

Recenzje

Joanna Gierowska-Kallaaur, O konieczności rzetelnego ustalania kontekstu rekonstruowanych emocji?	207
--	-----

*

Lukasz Chimiak, Magda Karabełowa, <i>Posłannik Adam Tarnowski i negowoto dyplomatyczne-pilgrimstwo. (zabraweni dela, nepublikuwani dokumenti i nasza pamet za tiach 1930-2014)</i> , Uniwersytetu Izdatelstwo „Sw. Kliment Ochridski”, Sofia, ss. 182.	223
Hubert Kuberski, Nevenko Bartulin, <i>The Racial Idea in the Independent State of Croatia</i> , Leiden-Boston 2014, wyd. Brill, s. 244, Central and Eastern Europe. Regional Perspective in Global Context, Vol. 4.	226

Jan Surman, «Понятия о России»: К исторической семантике имперского периода. В 2-х томах. Под редакцией: А. Миллера, Д. Сдвижкова, И. Ширле. Новое литературное обозрение, 2012. – Том 1 – 576 с. / Том 2 – 496 с. ISBN 978-5-86793-939-7 (Studia europaea) 231

In Memoriam

<i>Michał Kozłowski</i> , Pro memoria – dwóch badaczy dziejów Europy Wschodniej: Władysław Andrzej Serczyk (23 VII 1935 – 5 I 2014) i Zbigniew Wójcik (29 X 1922 – 22 III 2014)	233
Wytyczne dla autorów	241
Zasady recenzowania artykułów	243
Instrukcja redakcyjna	244

Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej

Wytyczne dla autorów

Aby artykuł mógł zostać przyjęty do druku, musi spełniać następujące kryteria:

- Musi być wynikiem samodzielnych badań, niepublikowanych wcześniej w innych czasopismach.
- Musi spełniać kryteria formalne i uwzględniać wskazówki redakcyjne.
- Musi otrzymać dwie pozytywne recenzje zgodnie z zasadami *double-blind review*.
- Musi być zgodny z zasadami „zapory ghostwriting”. Wszelkie ujawnione wypadki *ghostwriting* (nieujawnienia swego udziału przez autorów lub pisania tekstu na zamówienie) i *guest authorship* (dopisywania do listy autorów osób, których udział w powstaniu tekstu był znikomy) będą podawane do publicznej wiadomości na stronach internetowych naszego czasopisma. O fakcie tym poinformowana zostanie także jednostka organizacyjna zatrudniająca autora.
- W uzasadnionych wypadkach Redakcja może zażądać oświadczenia o wkładzie autora/autorów zgodnie z zasadami zapory ghostwriting.
- Autorzy mogą być poproszeni o złożenie oświadczenia o źródłach finansowania publikacji, wkładzie instytucji naukowo-badawczych, stowarzyszeń i innych podmiotów (*financial disclosure*).

Struktura tekstu:

Artykuł

- Imię i nazwisko autora (u góry po lewej stronie);
- Ośrodek akademicki. Jeśli autor nie pracuje na uczelni, podajemy miejscowość (pod nazwiskiem autora). Jeśli instytucja zatrudniająca wymaga afiliacji, podajemy nazwę instytucji;
- Tytuł artykułu;
- Zarys treści: pod tytułem, objętość 400-700 znaków – krótka charakterystyka zawartości artykułu;
- Słowa kluczowe / keywords (max 5-7 słów lub fraz w języku polskim i angielskim);
- Treść artykułu;
- Bibliografia zwarta przywoływanych w przypisach publikacji;
- Tytuł w języku angielskim;
- Streszczenie w języku polskim oraz angielskim (opcjonalnie). Treść streszczenia w języku angielskim (1000-1800 znaków, maksymalnie strona A4). W tej części nie należy ograniczać się do omówienia treści. Należy przedstawić krótko również rezultat przeprowadzonej analizy, jak i główne konkluzje z niej płynące oraz omówić zastosowaną metodologię;
- Do artykułu należy dołączyć krótką notę o Autorze w języku polskim i angielskim (do 200 znaków). Proszę podać obowiązkowo pełny adres podstawowego miejsca pracy oraz aktualny adres e-mail. Są to dane niezbędne do indeksowania.

Recenzja i notka

- W „główce” informacje o recenzowanej książce w następującym układzie: imię i nazwisko autora (lub redaktora), tytuł pracy (kursywą), miejsce i rok wydania, nazwa wydaw-

nictwa, liczba stron oraz ew. informacje dot. ilustracji, tabel, tablic, aneksów, indeksów, streszczeń obcojęzycznych oraz serii.

- Pod tekstem: w wypadku recenzji imię i nazwisko autora po lewej stronie, tłumacza – jak w artykułach; w wypadku notki tylko inicjały autora kursywą po prawej stronie.

In memoriam

- W tytule imię i nazwisko zmarłego wersalikami, poniżej, w nawiasie okrągłym dzień daty z pełnymi nazwami miesięcy urodzenia i śmierci.
- Adnotacje o autorze i tłumaczu, jak w wypadku recenzji.

Artykuły przesyłamy w postaci elektronicznej, w formie załącznika, drogą mailową na adres sdr@ihpan.edu.pl Nie wymagamy przysyłania artykułu na nośnikach elektronicznych, chyba że został wydrukowany i przesłany tradycyjną pocztą na adres redakcji.

Termin nadsyłania materiałów do kolejnych numerów **upływa z dniem 30 czerwca i 30 grudnia każdego roku.**

O przyjęciu artykułu do druku autorzy powiadomieni zostają drogą elektroniczną.

W wypadku potrzeby poprawienia bądź uzupełnienia złożonego tekstu zgodnie z wytycznymi recenzentów **czas wykonania tych zmian wynosi 21 dni od daty przysłania uwag recenzenta lub redakcji.** Brak poprawionego tekstu w wyznaczonym terminie oznacza przesunięcie go do następnego numeru.

Teksty do korekty autorskiej otrzymuje się w pliku PDF. Wszelkie uwagi należy dołączać, przysyłając plik zawierający informacje o dostrzeżonych błędach. Można też wydrukować przesłany plik i nanieść korektę, a potem nadesłać na adres redakcji. Przekroczenie terminu nadesłania korekty autorskiej oznacza opublikowanie artykułu zgodnie z wysłaną podstawą.

Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej

Zasady recenzowania artykułów

Procedura recenzowania artykułów odbywa się zgodnie z zaleceniami Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego opublikowanymi w broszurze „Dobre praktyki w procedurach recenzyjnych w nauce”, Warszawa 2011 (<http://www.nauka.gov.pl/?id=2263>).

- Autorzy, nadsyłając artykuł, wyrażają tym samym zgodę na proces jego recenzji.
- Nadesłane artykuły są poddawane ocenie formalnej przez Redakcję, a następnie odsyłane do recenzji. Oceniane są zawsze przez dwóch recenzentów zewnętrznych z obszaru naukowo-badawczego zgodnego z przedmiotem opracowania, którzy nie są członkami Redakcji pisma.
- Wyboru recenzentów dokonuje redaktor naczelny w porozumieniu z redaktorem tematycznym.
- Recenzje mają formę pisemną. Wzór recenzji umieszczony jest na stronie internetowej czasopisma.
- W wypadku tekstów powstałych w języku obcym co najmniej jeden z recenzentów jest afiliowany w instytucji zagranicznej innej niż narodowość autora artykułu.
- Recenzowane artykuły nie są wysyłane do recenzentów z placówki afiliowanej przez autora.
- Prace recenzowane są anonimowo. Autor nie pozna nazwisk recenzentów, a recenzenci nazwiska autora.
- Artykułowi nadawany jest kod identyfikujący go na dalszych etapach procesu wydawniczego. Autor zawsze zostaje poinformowany o wynikach recenzji. Autorowi nie odsyła się recenzji.
- Recenzję zawierającą uwagi krytyczne i sugestie redaktor naczelny kieruje do autora, który dokonuje wymaganych poprawek.
- Artykuł po poprawkach może być ponownie kierowany do recenzenta w celu akceptacji, jeśli ich zakres był znaczący.
- Ostateczną decyzję o opublikowaniu artykułu podejmuje redaktor naczelny. Warunkiem przyjęcia artykułu do publikacji są dwie pozytywne recenzje.
- Dopuszcza się polemikę autora z recenzentem (w wypadku krytycznych uwag recenzenta dotyczących kwestii merytorycznych).
- Lista recenzentów współpracujących z redakcją publikowana jest co roku na stronie internetowej czasopisma oraz w bieżącym numerze.

Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej

Instrukcja redakcyjna:

- Objętość artykułu od ½ do 1 i ½ ark. wydawniczego (8-25 zestandaryzowanych stron maszynopisu). Objętość dotyczy całości artykułu. W przypadku dłuższych artykułów i rozpraw prosimy o kontakt mailowy z redakcją.
- Przyjmujemy teksty opracowane w języku polskim i angielskim oraz innych językach kongresowych po wcześniejszym uzgodnieniu z redakcją.
- Przyjmowane są teksty przygotowane za pomocą edytora pracującego w środowisku Windows (MS Word, OpenOffice) i Mac OS (MS Word, Pages).
- Wielkość czcionki 12 p, odstęp 1,5.
- Formatowanie wewnętrzne zgodne z zasadami ASEO (Academic Search Engine Optimization).
- Przesyłane pliki powinny zawierać niezbędne metadane (wypełnione pola w zakładce właściwości dokumentu).
- Tekst nie może być formatowany przy użyciu opcji dzielenia wyrazów, „miękkiego enter” (kombinacja shift + enter), „twardych spacji” (kombinacja „Space bar + shift”), podziału stron stopki i nagłówka. Wcięcia akapitowe winny być zaznaczone za pomocą tabulatora.
- Przypisy w artykułach przygotowanych w języku polskim podajemy zgodnie z przyjętymi zasadami akademickimi. Używamy przypisów dolnych. Źródła internetowe podajemy wg zasady: Ryan M., Drought takes toll on Iraq revival efforts, Reuters.com, <http://www.reuters.com/article/idUSTRE56N01Q20090724> [dostęp 15.10.2011].
- Przypisy w artykułach nadesłanych w języku angielskim obowiązkowo formatujemy zgodnie z zasadami stylu APA 5th ed. (<http://www.apastyle.org/index.aspx>) lub The Chicago Manual of Style 15th ed. (<http://www.chicagomanualofstyle.org/home.html>).
- Literaturę cytowaną w artykule zapisujemy skróconym systemem bibliograficznym (Gillies 2001: 18) (Pieńkos 2003: 129). W przypadku podjęcia polemiki, dodatkowego wywodu, zamieszczania dodatkowych komentarzy, dopuszcza się stosowanie przypisów dolnych. W wykazie bibliograficznym kolejne pozycje wymienia się w porządku alfabetycznym. Tytuły tomów piszemy kursywą. W przypadku cytowania tekstu z czasopism lub z prac zbiorowych tytuł artykułu i tytuł tomu pisany jest kursywą. Należy pamiętać o podaniu stron.

Citation of	Example
Complete text	(Author 1980)
Single page	(Author 1980:34)
Consecutive pages	(Author 1980:101-107)
Nonconsecutive pages	(Author 1980:23, 46-49)
Material scattered throughout a work	(Author 1977:passim)
Particular volume and page	(Author 1970:11:33)
Figure	(Author 1970:Fig. 7)
Page and figure	(Author 1970:89, Fig. 2)
Footnote	(Author 1933:22 fn.)
Endnote	(Author 1w945:50 nt.3)
Multiple publications, same author	(Author 1967, 1970a, 1970b)

Multiple publications, different authors	(Author A 1975; Author Z 1975)
Source with two authors	(Author and Coauthor 1977)
Source with more than two authors	(Author et al. 1978)
Personal communication	(J. Smith, personal communication 1982)
J. P. Harrington notes	(Harrington 1984:R1.425, Fr.98)
Item with unknown publication or completion date	(Author n.d.:115)
Item accepted for publication but has no publication date	(Author in press)
Item with estimated date of publication	(Author ca. 1960s; Author ca. 1935)
Item with no single author or editor	(Issuing Body 1980)
Unknown author without editor	(Anon. 1833)
Material to compare	(cf. Author 1981)
Material cited as an example	(e.g., Author 1976)
Material to refer to	(see Author 1981)

